

EESTI LINNADE LIIDU TEGEVUSSUUNAD 2014 – 2018

Eesti Linnade Liit lähtub oma tegevuses Euroopa kohaliku omavalitsuse hartas ja Eesti Vabariigi põhiseaduses sätestatud kohaliku omavalitsuse euroopalikest väärtustest. Linnade Liidu liikmete ühine eesmärk on kohaliku omavalitsuse osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel. Linnade Liit seisab selle eest, et Euroopa kohaliku omavalitsuse hartas ja Eesti Vabariigi põhiseaduses sätestatud kohaliku omavalitsuse põhimõtted ja väärtused oleksid kaitstud.

“Eesti Linnade Liidu tegevussuunad aastateks 2014-2018” on liidu põhikirja mõttest ja liikmete põhihuvide täitmise eesmärgist lähtuv raamdokument, mis on kinnitatud Linnade Päeva poolt, pidades silmas ajaperioodi kuni järgmiste kohalike valimisteni. Tegevussuunad on aluseks Linnade Liidu iga-aastaste tegevuskavade koostamisele, sh üksikasjalike ettepanekute esitamisele riigi eelarvestrateegia ning teiste oluliste arengudokumentide koostamise ja tulevaste eelarvete läbirääkimise protsessis.

MISSIOON

Eesti Linnade Liidu missiooniks on kohalike omavalitsuste arengu toetamine ja nende ühishuvide kaitsmine, liikmete üleriigilise ühistegevuse edendamine, toetamine ja korraldamine ning liikmetele seadusega pandud ülesannete paremaks täitmiseks võimaluste loomine.

VISIOON

Eesti Linnade Liit, kui linnasid ja valdasid ühendav üleriigiline kohalike omavalitsuste ühishuve esindav ja kaitsev organisatsioon, on konstruktiivne, tasakaalustatud ja tugev koostööpartner põhiseaduslikele institutsioonidele, valitsusasutustele, kolmandale sektorile ja teistele organisatsioonidele.

ÜMBRITSEV KESKKOND

Rahandusministeeriumi poolt 2014.a. jaanuaris koostatud „Ülevaade viimastest majandusarengutest ja eelarve seisust, pikaajaline prognoos ning eelarvepoliitilised suunised valdkonnapoliitikate kujundamiseks“ märgib, et 2013. aasta valitsussektori puudujääk moodustab 0,6% SKPst . 2014. aastaks prognoosib Rahandusministeerium puudujäägi

vähennemist 0,4%-ni SKPst, sh struktuurne eelarvepositsioon paraneb 2013. aasta oodatavalt tasemelt 0,4% SKP-st 2014. aastaks 0,7%-ni SKPst.

2015. aastal säilib nominaalne defitsiit 0,4% tasemel, kuid struktuurne ülejääk langeb 0,2%-ni SKPst, mis jääb 0,5% SKP-st alla riigi eelarvestrateegias 2014-2017 seatud eesmärgile. Seetõttu tuleb Rahandusministeeriumi vaate kohaselt Riigi eelarvestrateegia 2015-2018 koostamisel leida struktuurset eelarvepositsiooni parandavaid lahendusi 0,5% ulatuses SKPst ehk ca 100 mln eurot.

Prognoosi järgi kasvavad riigi maksutulud perioodil 2013–2023 keskmiselt 6,3% aastas. Võrreldes 2013. aastaga kasvavad maksutulud 2023. aastaks ca 4,3 miljardi euro võrra ehk 83%. Suurima mõjuga maksulaekumistele on sotsiaalmaksu (keskmine kasv 6,9%) ja käibemaksu (keskmine kasv 6,1%). Hõivatute arv tõuseb aastani 2017, kuid hakkab seejärel demograafilistest arengutest tulenevalt langema. Keskmine palk kasvab prognoosi kohaselt kogu perioodil, jõudes 2023. aastaks ca 1 741 euronit kuus.

Tänaseks on Vabariigi Valitsus võtnud suuna taastada enamuses eluvaldkondades kriisi ajal tehtud kärpmete eelne olukord (viimase näitena saab tuua riigiametnike uus palgasüsteem). Kahetsusväärset ei ole keskvalitsuse tasandil otsust omavalitsuste erakorralise tulubaasi kärpe taastamiseks seni tehtud. Vabariigi Valitsuse seisukohast tulenevalt peavad kohalikud omavalitsused ka 2014. aastal jätkama kriisiaegse tulubaasiga. 2009. aasta veebruaris kärbiti kohalike omavalitsuste eelarvetele laekuva tulumaksu osa 11,93%-lt 11,4%-le (so -0,53%) ning vähendati nõrgema tulubaasiga omavalitsuste tulude järeleaitamise vahendite mahtu 19,1 milj € võrra. Kõnealuse kärpeotsusega on tulubaasi kärpe perioodil 2009-2013 vähendanud kohaliku elu korraldamiseks mõeldud raha 246,2 miljonit € ning 2014. aastal veel 52,3 miljonit €.

Kohalike omavalitsuste tulubaasi prognoos Riigi eelarvestrateegia kohaselt aastateks 2014-2017 on 2014.aastal 1467 milj. €, sealhulgas üksikisiku tulumaksu laekumine 771 milj. € ning 2017.aastal 1630 milj. €, sealhulgas üksikisiku tulumaksu laekumine 931 milj. €.

Kohalike omavalitsuste põhinäitajad 2008-2017 on toodud Valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni läbirääkimiste lõpp-protokollis 2014. aasta riigieelarve osas <http://portaal.ell.ee/17239>

Riigi sisepoliitikas seisavad 2015. aasta kevadel ees parlamendivalimised ja 2016.aasta augustis presidendivalimised. Linnade Liit on valmis konstruktiivseks dialoogiks kõigi osapooltega ja eeldab omavalitsuspoliitika põhimõtete ja suundade avamist eelseisvaks valimisperioodiks erakondade ning uue valitsusliidu strateegiadokumentides ja tegevuskavades.

Regionaalministri poolt algatati jaanuaris 2014 omavalitsuskorralduse reformi seaduse eelnõu kooskõlastamisprotsess eesmärgiga moodustada ühtlasem kohalike omavalitsuste struktuur, keskmiselt oluliselt võimekamad omavalitsused, mis suudavad praeguses majanduslikus

keskkonnas end ise majandada, piirkonna arengut terviklikumalt planeerida, kvaliteetsemalt avalikke teenuseid pakkuda ning seeläbi pidurdada elanikkonna väljavoolamist ja ääremaastumist ning tasakaalustada Eesti regionaalset arengut. Kavatakse kohustada valdkonnaministeeriumeid analüüsima edasiste muudatuste tegemise vajadust valdkonnaseadustes. Valdkonnaseaduste muudatused kavatakse eelnõu kohaselt esitada Vabariigi Valitsusele hiljemalt 31.01.2016. Omavalitsuste ülesannete täitmiseks eraldatava tulubaasiga seonduv plaanitakse vaadata üle valdkonnaseaduste edasise menetluse käigus konkreetsete üleantavate ülesannete lõikes.

TEGEVUSSUUNAD 2014 - 2018

I Omavalitsuspoliitika ja tulubaas

Omavalitsuspoliitika programmilisus ja läbipaistvus

Liidu liikmete ühishuvi on kodanikuühiskonna tugevdamine, kohalike omavalitsuste osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel alternatiivina senisele ressursi ja otsustusõiguse tsentraliseerimise suunale. Selle saavutamiseks:

1. Taotleda omavalitsuspoliitika põhimõtete ja suundade avamist erakondade programmides ja valimisplatvormides.
2. Taotleda omavalitsuspoliitika põhimõtete ja suundade avamist valitsusliidu programmis.
3. Taotleda omavalitsuspoliitika põhimõtete ja suundade avamist riigi strateegia-dokumentides ja tegevuskavades. Toetada maakonnalinnade ja teiste tõmbekeskuste aktiivset kujundamist paikkonna arengumootoriks, mis toetab elu jätkusuutlikkust maal alternatiivina ühe või kahe keskusega Eestile.
4. Jälgida, et reformide kavandamisel ja läbiviimisel kohalikke omavalitsusi puudutavates valdkondades oleks Riigikogu ja Vabariigi Valitsuse poolt järgitud Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõtteid, mille kohaselt kohalike võimuorganitega konsulteeritakse õigeaegselt ja sobival viisil kõigi neid otseselt puudutavate küsimuste planeerimise ja otsustamise osas niipalju kui võimalik.
5. Arendada teabevahetust ja koostööd erialaliitude, ühingute ja seltsidega nii Eestis kui mujal, eesmärgiga parendada oskusi ja võimalusi elukeskkonna kujundamisel, avalike teenuste osutamisel ja nende kvaliteedi seirel kohalikes omavalitsustes.

Omavalitsuste jätkusuutlikkus

Liidu liikmete ühishuvi on tagada kohalikele võimuorganitele riikliku majanduspoliitika raames õigus piisavatele rahalistele vahenditele, mida nad võivad oma volituste piires vabalt kasutada. Kohalike võimuorganite rahalised vahendid on vastavuses neile põhiseaduse ja seadusandlusega seatud kohustustega. Selle saavutamiseks:

1. Leida keskvalitsuse ja omavalitsuste koostöös konsensus põhimõttelistes arengusuundades ning saavutada kokkulepped, mis võimaldavad:
 - 1.1 kohalike omavalitsuste tulubaasi taastamist, tugevdamist ja ümberkujundamist alternatiivina senisele kohaliku elu korraldamiseks ja arenguks vajaliku ressursi kärpimisele;
 - 1.2 kohalike omavalitsuste finantsautonoomia tugevdamist, sealhulgas kohalike maksude kehtestamise õiguse laiendamist, riiklikest ettevõtlusmaksudest osa suunamist kohalikesse eelarvetesse, üksikisiku tulumaksu ning maamaksu kujundamist tegelikeks kohalikeks maksudeks, alternatiivina kohapealse kogukonna õiguste ja vastutuse puudumisele eelarvetulude kujunemisel;
 - 1.3 muuta kohalike teede rahastamise arvestuse selliseks, et see vastab tegelikele vajadustele ja ühtlustub riigiteede rahastamisega;
 - 1.4 Euroopa Liidu uue eelarveperioodi 2014-2020 vahendite kavandamisel kohalike omavalitsuste ja maakondade arenguvajaduste ja ettepanekutega arvestamist;
 - 1.5. keskvalitsuse ja omavalitsuste sisulist ja toimivat partnerlust probleemidele lahendamiseks leidmisel alternatiivina praegusele omavalitsuste osakaalu vähendavale valitsemiskorraldusele.

2. Eelarveläbirääkimiste osas:

- 2.1. osaleda partnerina eelarveläbirääkimistel Valitsuskomisjoniga eesmärgiga tagada omavalitsusüksustele seadustega pandud ülesannete täitmiseks vajalik ning õiguslike regulatsioonide alusel kujunev tulubaas;
- 2.2. taotleda, et riigi eelarvestrateegias kajastatakse kohalike omavalitsuste tulubaasiga seonduv informatsioon ja tuuakse välja ministeeriumide haldusalade raames riigieelarvest kohalikele eelarvetele suunatavate vahendite mahud, tagamaks omavalitsustele eelarvete keskpikal planeerimisel täiendav stabiilsus ja läbipaistvus;
- 2.3. taotleda, et keskpikal planeerimisel oleks arvestatud globaliseerumise, ökoloogilise tasakaalu säilitamise osalemise vajaduse, rahvastiku vananemise ja muude üldise mõjuga trendidega;
- 2.4. taotleda eelarveläbirääkimisi asjaomaste ministrite osalemisel (poliitilisel tasemel) ja üleriigiliste omavalitsusliitude ministeeriumidega võrdväärset kaasatust riigieelarve eelnõu koostamise protsessi;
- 2.5. lähtuda põhimõttest, et riigi poolt funktsioonide üleandmisel omavalitsusüksustele peavad omavalitsusüksuste tulubaasi üleantavad vahendid olema kooskõlas ülesannete täitmiseks tegelikult vajalike vahenditega, ning nõuda, et Vabariigi Valituse poolt ettevalmistatud õigusaktide eelnõud, millega omavalitsustele antakse uusi ülesandeid, peavad sisaldama nende ülesannete täitmise maksumuse ning omavalitsustele vastavate summade eraldamise nende õigusaktide jõustumisel;
- 2.6. hoida kontrolli all läbirääkimistel saavutatud kokkulepete täitmine.

II Kohalike omavalitsuste õiguslik kaitse ja seadusloome

Tagada kohalike omavalitsuste järjepidev osaluse võimalus riigi õigusloomes, mille protsessis lähtutaks Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõttest ja väärtusest ning Eesti Vabariigi põhiseadusest, selleks:

1. Jätkata õigusloome valdkonnas e-õiguse vahendusel kohalike omavalitsuste huvide õiguslikku kaitset.
2. Osaleda jätkuvalt kohaliku omavalitsuse tegevust või kohalikku elu reguleerivate olulisemate õigusaktide eelnõude kontseptsioonide aruteludel, taotledes vajadusel liidu esindajate kaasamist töörühmadesse.
3. Nõuda valitsusasutustelt õigusaktide eelnõude koostamise metoodikast kinnipidamist, esmajärjekorras eelnõude mõjude analüüsi teostamist (sotsiaalsed tagajärjed ning mõjud eelarvetele, regionaalarengule ja töökorraldusele).
4. Jälgida õigusloomes Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõtetest kinnipidamist ja rikkumiste korral juhtida ministriumide tähelepanu probleemidele, pöördudes vajadusel Vabariigi Valitsuse, teiste põhiseaduslike ja Euroopa institutsioonide poole õigusliku kaitse tagamiseks.
5. Jätkata aktiivset koostööd Riigikoguga, eesmärgiga jõuda kokkuleppele kohaliku omavalitsuse arengusuundade põhimõttelistes küsimustes.
6. Taotleda Eesti Linnade Liidu kaasamist Euroopa Liidu õigusaktide eelnõude riigisisesele kooskõlastusprotsessi, et Eesti seisukoha ettevalmistamisel arutatakse liidu esindajatega läbi kohalike omavalitsuste seisukohad.

III Osalemine Euroopa Liidu ja Euroopa Nõukogu institutsioonides ning koostöö teiste riikide kohalike omavalitsuste organisatsioonidega

1. Osaleda ning esindada liikmete ühishuve Euroopa Liidu Regioonide Komitee (CdR), Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi (CLRAE) ning Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) juhtorganites, komiteedes, komisjonides ja töögruppides.
2. Osaleda Läänemere Riikide Sub-regioonide koostöö organisatsiooni (BSSSC) ja Läänemere Linnade Liidu (UBC) töös.
3. Esindada liikmete ühishuve Ühinenud Linnade ja Kohalike Omavalitsuste Organisatsiooni (UCLG) töös.
4. Jätkata Euroopa Liidu suunalist tööd Eesti üleriigiliste omavalitsusliitude Brüsseli esinduse kaudu ja taotleda selleks riigipoolse finantsosaluse jätkamist.
5. Teha koostööd ja vahendada informatsiooni vastavate institutsioonidega Euroopa Liidu naabruspoliitika elluviimisel.
6. Jätkata osalemist Läänemere strateegia rakendusprotsessis.
7. Teha koostööd teiste riikide üleriigiliste omavalitsusliitudega ja Hiina Rahvavabariigi Välismaaga Sidemete Arendamise Ühinguga (CPAFFC).

8. Osaleda Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi programmis.

IV Kohalike omavalitsuste informeerituse tagamine, liidu tegevuse tutvustamine

Kohalike omavalitsuste informeerituse tagamisel ja liidu tegevuse tutvustamisel on oluline hoida liidu vahendatav informatsioon operatiivne ja lihtsalt kättesaadav, selleks:

1. Tagada liidu liikmetele vajaliku informatsiooni operatiivne kättesaadavus ja teave liidu juhatuse ja volikogus koosolekutel arutatavatest küsimustest.
2. Tagada jätkuvalt liidu juhatuse ja volikogu koosolekute avatus liidu liikmete esindajatele.
3. Arendada jätkuvalt võrgustikutööd omavalitsusjuhtide ja spetsialistidega valdkonnaspetsiifiliste seisukohtade koondamiseks ja ühiste seisukohtade kujundamiseks.
4. Informeerida avalikkust liidu taotlustest, seisukohtadest ja tegevusest.
5. Tagada järjepidev meediasuhtlus liidu üldiste eemärkide teavitamisel.
6. Jätkata Linnade ja Valdade Päevade traditsiooni, korraldada koostöös partneritega teabepäevi ja ühisprojekte kohalike omavalitsuste ametnike ja poliitikute teadmiste ja informeerituse tõstmiseks ning heade praktikate tutvustamiseks.
7. Ette valmistada ja kavandada Linnade Liidu 95 juubeli ettevalmistamine ja korraldamine.

Omavalitsuspoliitilistes küsimustes liidu seisukohtade kujundamise korraldab ja valmistab liidu volikogule ette liidu juhatuse, tuginedes liikmete seisukohtadele, arvamustele ja ettepanekutele.